
SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS „B”

1–2. ÉVFOLYAM

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

TANÁRI ÚTMUTATÓ

**KÉSZÍTETTE: SZABÓ ÉVA
FONYÓDI GÁBOR**

TARTALOM

TÁNCOL A SÁRGA.....	3
A BÉKA FELFUVALKODÁSA.....	8
CSUHÉBABA	14
SÓLISZT-GYURMA	19
VADÁSZOK HÓBAN	26
TERMÉNYKÉP	30

TÁNCOL A SÁRGA

ŐSZI KÉP ALKOTÁSA, ELSŐ OSZTÁLY

KÉSZÍTETTE: Szabó Éva
Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Az évszakok vizuális ábrázolásának előkészítése beszélgetéssel, verstanulással, a vers megfigyelésével.

IDŐKERET

Kb.20 perc.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

Első osztály, első félév.

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN:

Magyar nyelv és irodalom – Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése, A tanulási képesség fejlesztése, Ismeretek az irodalomról, Esztétikai érzék fejlesztése.

Vizuális kultúra– Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, kommunikációs képességek, alkotóképességek, problémamegoldó képesség.

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN:

beszédhallás fejlesztése, hangképzés, beszédtempó, beszédritmus, vers előadása, szókincsfejlesztés, rövid szépirodalmi szövegek.

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

rövid versek, mondókák tanulása, az évszakok nevének és alaptulajdonságainak megismerése.

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK:

őszi kép készítése választható grafikus technikával (zsírkréta, színes ceruza, tempera, vízfesték, ujjal festés, montázs...)

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Figyelem, emlékezet, gondolkodás (auditív memória), a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, kultúrált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, beszédbátorság és a beszédkezdő felkeltése, növelése, a hangképzés és a levegővel való gazdálkodás fejlesztése, artikuláció, beszédritmus, hallott irodalmi szöveg befogadása, a szövegtartalom követése, auditív és vizuális észlelés, szókincsfejlesztés.

AJÁNLÁS:

Mivel a vizuális kultúra kereshattantervi moduljai az olvasás, szövegértés fejlesztéséhez igazodnak, ezért nem elsősorban a NAT által meghatározott vizuális fejlesztési feladatok kapnak itt hangsúlyt.

Ezen modulok tartalma az órák előkészítéséhez, a motiváló, ráhangoló szakasz megtervezéséhez ad ötleteket.

Ez a modul az évszakok, ezen belül az ősz ábrázolását készíti elő, célja az érdeklődés felkeltése, a ráhangolódás, és a különböző művészeti területek összekapcsolása.

ÉRTÉKELÉS:

A egyes mozzanatok azonnali visszajelzést, megbeszélést igényelnek, beszélgetés és egymás munkájának megtekintése zajlik.

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. VERSTANULÁS

1. Szilágyi Domokos Táncol a sárga c. versének előkészítése. Kb. 3 perc.

Mindenki kap egy papírcsíkot, amit függőlegesen tart a padján. Színes ceruzákat vagy zsírkrétákat kell előkészíteniük a gyerekeknek.

A feladat: a tanító körülír színeket, a tanulók a lapon egymás alatt az adott színnel foltot rajzolnak.

Ilyen színű a citrom héja.

Ez az ég színe.

Ezzel a színnel rajzolhatnánk csoki fagyit.

A magyar zászló legfelső színe.

Bohócnyelven, (madárhangokkal): e e e.

A tanító felrajzolja a táblára a megoldást, közben felidézettjük velük, hogy melyik színről mit hallottak. Adjunk lehetőséget arra, hogy az adott színhez más fogalmakat is kössenek.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: a tanulást segítő képességek: figyelem, emlékezet, gondolkodás, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, kultúrált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába.

2. Anagrammák. Kb. 5 perc.

Mutassunk fel egyesével színek nevének betűiből létrehozott anagrammákat, szókértőket. (Lásd 2. számú melléklet.) Rövid ideig mutassunk egy szókértőt, majd takarjuk el, a gyerekek pedig írják fel a megfejtett szín nevét az előző feladatban használt cetli hátuljára. Ellenőrzés frontális megbeszéléssel, a táblára kirakott szókértők mellé jegyezzük fel a megfejtést.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: szintézis, hangok kapcsolása szó szinten.

3. Szilágyi Domokos Táncol a sárga c. versének bemutatása, memorizálása. Kb. 5 perc.

A tanító elmondja a verset. (1. számú melléklet)

Mi a kapcsolat a vers és a színes foltok között? (A versben szereplő színeket rajzoltuk meg előre.)

Még egyszer figyeljétek meg a verset, szerepel benne egy szín, amit nem rajzoltunk meg! Melyik az? (Rozsda.)

Beszélgessünk el arról, hogy mi is az a rozsda, s vajon hogyan lehet festékekből kikeverni.

Többszöri ismétléssel elhangzik a vers, a gyerekek fokozatosan bekapcsolódnak a versmondásba. A memorizálást segítik a felrajzolt színek.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: beszédbátorság és a beszédkedv felkeltése, növelése, a tanulási képességek közül: figyelem, gondolkodás (auditív memória), a hangképzés és a levegővel való gazdálkodás fejlődése, artikuláció, beszédritmus, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, hallott irodalmi szöveg befogadása, a szövegtartalom követése.

II. AZ ŐSZ SZÍNEI

Beszélgetés az őszeiről, az ős színeiről, célkitűzés. Kb. 7-8 perc.

A gyerekek négyfős csoportokban ülnek.

Találjanak ki olyan dolgokat, amelyikből négy van, minden csoporttag mondjon legalább egy ilyen.

Frontális megbeszéléssel hallgassuk meg a gyerekeket. (az asztal négy sarka, nagyszülők száma, a négyzet négy oldala, a terem négy oldala, a csoportjuk létszáma, a négy évszak...)

Tegyünk eléjük színes papírdarabokat és egy borítékot.

Borítékban minden csoport kap négy cetlit, ezeken a négy évszak neve olvasható. Mindenki húz egy évszakot.

Feladat: a saját évszakának megfelelően válogasson a színes papírokból, legalább 3-4 színt.

Tárlattal ellenőrizzünk. Mindenki fölállhat, s megtekintheti más csoportok asztalán a négy évszak színeit.

A feladat beszélgetéssel zárul, melyben megvitathatjuk, hogy melyik évszakhoz melyik színt választották (leggyakrabban), s hogy a tanult vers vajon melyikhez illik leginkább. Fontos, hogy a beszélgetés során a tanító segítse az árnyalatok nevének tanulását.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: auditív és vizuális észlelés, kultúrált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs iránt, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, szókincsfejlesztés.

MELLÉKLETEK

1.

SZILÁGYI DOMOKOS: TÁNCOL A SÁRGA...

Táncol a sárga,
nyekereg a kék,
brummog a barna,
megeged az ég.

Vicsorog a rozsdás,
lobog a piros,
fenyeget a fekete,
kikap, aki rossz.

2. számú melléklet

GÁRAS

ÉKK

IRPOS

TEKEEF

ÖLDZ

HERÉF

NARAB

LALI

ERKÜSZ

A BÉKA FELFUVALKODÁSA

A VERSES MESE MEGISMERÉSE, ÉRTELMEZÉSE, RAJZOLÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

KÉSZÍTETTE: Szabó Éva
Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

La Fontaine verses meséjének meghallgatása, feldolgozása a grafikus értelmezés előkészítéséhez.

IDŐKERET

20 perc.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

Második osztály.

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN:

Magyar nyelv és irodalom

Olvasás, írott szöveg megértése, A tanulási képesség fejlesztése, Ismeretek az irodalomról

Vizuális kultúra

Megismerő, befogadó képességek, Kommunikációs képességek

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN:

Rövid szépirodalmi szövegek feldolgozása, Szókincsfejlesztés, Szövegalkotás, Mesefeldolgozás

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Irodalmi szövegek befogadása

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK:

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

a hallott-olvasott szöveg megértése, lényegkiemelés, elvonatkoztatás, figyelem, gondolkodás, elképzelés, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció

AJÁNLÁS:

Mivel a vizuális kultúra kerestetantervi moduljai az olvasás, szövegértés fejlesztéséhez igazodnak, ezért nem elsősorban a NAT által meghatározott vizuális fejlesztési feladatok kapnak itt hangsúlyt.

Ezen modulok tartalma az órák előkészítéséhez, a motiváló, ráhangoló szakasz megtervezéséhez ad ötleteket.

ÉRTÉKELÉS:

Frontális megbeszéléssel.

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. RÁHANGOLÓDÁS

Légzőgyakorlat. Kb. 3 perc.

A gyerekek körbe állnak. A tanító állatneveket sorol, a gyerekek kedvükre utánozzák az állatok hangját. Megbeszélt jelre az utánzást abbahagyják, az utolsó választott állat a béka legyen. A béka hangutánzásával végezzük a következő gyakorlatot.

Koncentrációs légzőgyakorlat:

Egy légzés (felszívás orron-szájon) után mondjuk: *Brekk, brekk-brekk, brekk-brekk-brekk...*

Ki meddig tudja egy levegővel a béka hangját utánozni a fenti mintát követni? (Könnyítésként lehet először számlálás nélkül is hangoztatni!)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: légzésgyakorlatok

II. MESEHALLGATÁS

A tanító felolvassa La Fontaine A béka felfuvalkodása c. verses meséjét, beszélgetés a meséről. Kb. 15 perc.

A tanító bemutatja a mesét, a gyerekek ez után elmesélhetik, hogy tetszett-e nekik a történet, mi tetszett nekik a legjobban a hallottakból.

Mit gondolnak a béka viselkedéséről?

A beszélgetés után osszunk ki minden gyereknek egy lapot, melyen a vers is olvasható, valamint egy tulajdonságokat soroló szósor látható.

Feladat: a tulajdonságok közül kiválasztani és aláhúzni azokat, amelyek szerintük jellemzik a főszereplő békát.

Ellenőrzés: frontális megbeszéléssel.

A verset önmagukban zárt (kétsoros) egységekre bontjuk. A gyerekek párban dolgoznak (padszomszédok). A fénymásolt lapot (lásd 2. mellékletet) a szaggatott vonal mentén felvágják. Közösen megpróbálják a verset összeállítani. Ha végeztek az ellenőrző olvasással, lapra ragasztják a verset.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, a beszéd érthetősége, kultúrált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, a hallott szépirodalmi szöveg befogadása, érdeklődés az írott információ megfejtése iránt, az értő olvasás fejlesztése egy szempontú szóválogatással, szövegértés fejlesztése

III. FÁZISRAJZ TERVEZÉSE

A jellemző szituációk megnevezése a mese alapján. Kb. 5 perc.

Kérdés: *ha képregényt készítenénk a meséből, milyen részeket rajzolnátok meg belőle?*

Fontos, hogy legalább 3-4 rész elhangozzék, és ezek közös megfogalmazását a tanító írja fel a táblára. Például:

A béka megpillantja az ökröt.

A béka elkezd magába szívni a levegőt.

A béka nagyon puffadt.

A béka szétdurran.

Ezt követheti az előre felosztott lapokon a „képregény” megalkotása egyéni munkában.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: a hallott-olvasott szöveg megértése, lényegkiemelés, elvonatkoztatás, figyelem, gondolkodás, elképzelés, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció.

MELLÉKLETEK

1.

LA FONTAINE: A BÉKA FELFUVALKODÁSA

Meglátta az ökröt a réten a béka.

„Be hatalmas állat! – gondolta. – De még ma,
meglátjátok, növök én is ekkorára!”

S elkezdte szívni a levegőt magába.

Az egész békanép körülállta, s nézte.

„Hiába erőlködsz!” – „Hagyd el már!” – „Elég, te!”

A béka nagyot nyelt, s kidüllesztve gyomrát
dühösen kérdezte: „Melyikünk nagyobb hát?”

„Az ökör.” – felelték. A béka pocakját
még jobban felfújta, mint valami labdát.

„No ki nagyobb?” – nyögte nehéz szusszanással.
S nyomban szét is repedt egy nagy pukkanással.

Rónay György fordítása

BÁTOR

NAGYKÉPŰ

OKOS

PÖKHENDI

BUTÁCSKA

BEKÉPZELT

SZELÍD

MOGORVA

NAGYHANGÚ

ÖNFEJŰ

KEDVES

2. MELLÉKLET

„Az ökör.” – felelték. A béka pocakját még jobban felfújta, mint valami labdát.

A béka nagyot nyelt, s kidüllesztve gyomrát dühösen kérdezte: „Melyikünk nagyobb hát?”

De még ma,
meglátjátok, növök én is ekkorára!”
S elkezdte szívni a levegőt magába.

Az egész békanép körülállta, s nézte.
„Hiába erőlködsz!” – „Hagyd el már!” – „Elég, te!”

„No ki nagyobb?” – nyögte nehéz szusszanással.
S nyomban szét is repedt egy nagy pukkanással.

Meglátta az ökröt a réten a béka.
„Be hatalmas állat! – gondolta. –

Szöv1-2_Bvizuál_3

CSUHÉBABA

A MUNKA ELŐKÉSZÍTÉSE RADNÓTI MIKLÓS OKTÓBER C. VERSÉVEL

KÉSZÍTETTE: Szabó Éva
Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Csuhébaba készítése Radnóti Miklós Szeptember című versének feldolgozásával

IDŐKERET

15 perc.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

Második osztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN:

Magyar nyelv és irodalom

Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése, Olvasás, írott szöveg megértése, A tanulási képesség fejlesztése, Ismeretek az irodalomról

Vizuális kultúra

Megismerő, befogadó képességek, Kommunikációs képességek

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN:

A nagy- és finommozgás koordinációja, A saját test érzékelése, Szókincsfejlesztés, Rövid szépirodalmi szövegek feldolgozása

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Az őszi, őszi termésekről való beszélgetés, finom mozgást fejlesztő képességek

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Bábok és különböző tárgyak készítése csuhéból, későbbiekben más anyagokból is

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Mozgáskoordináció, a nagy- és finommozgások összehangolása, a saját test érzékelése, az egész test mozgásának átélése, a szavak jelentésárnyalata, stílusértékük szerepe a nyelvi kifejezésben, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányában, auditív és vizuális észlelés, kultúrált szókincsfejlesztés, a hallott irodalmi szöveg befogadása, a szövegtartalom követése, stílusértékük szerepe a nyelvi kifejezésben, tájékozódás a szövegben, funkcionális írás

AJÁNLÁS:

Mivel a vizuális kultúra keresztantervi moduljai az olvasás, szövegértés fejlesztéséhez igazodnak, ezért nem elsősorban a NAT által meghatározott vizuális fejlesztési feladatok kapnak itt hangsúlyt. Ezen modulok tartalma az órák előkészítéséhez, a motiváló, ráhangoló szakasz megtervezéséhez ad ötleteket.

ÉRTÉKELÉS:

A egyes mozzanatok azonnali visszajelzést, megbeszélést igényelnek, beszélgetés és egymás munkájának megtekintése zajlik

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. RÁHANGOLÓ, A SZÉL MOZGÁSÁT UTÁNZÓ JÁTÉK

Hangadással és testmozgással eljátsszuk a szelet és változásait. Kb. 5 perc.

A tanító és a gyerekek bemutatják a szél, szellő, viharos szél, orkán... hangjait, erejét. A tanító indítja és mutatja a mozgást, a hangot.

Példa: Kis szellő lengedez... apró ujjmozdulatokkal követjük a susogó hangot.

Erősödik a szél... nagyobb mozdulatok, a kar mozgása.

Viharos az idő... törzshajlás, karlengetés.

Leülés után beszéljünk el arról, hogy milyen erejű szél az, amit szeretnek, mi az, amittől már félni lehet, „mi-ből” van a szél, általában mit jelez...

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: mozgáskoordináció, a nagy- és finommozgások összehangolása, a saját test érzékelése, az egész test mozgásának átélése, a szavak jelentésárnyalata, stílusértékük szerepe a nyelvi kifejezésben, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányában.

II. JELZŐS SZÓSZERKEZETEK PÁROSÍTÁSA, KB. 5 PERC

Az ősszel kapcsolatos szó szerkezetek szavait külön szó kártyára írjuk. (Lásd 2. melléklet!) Minden tanuló kap egy szó kártyát. Jelre mindenki elindul a teremben és megkeresi a párját. Szabály: a tanulók nem beszélhetnek. Megmutatják egymásnak a kártyáikat, metakommunikatív módon jelzik összetartozásukat, nem összetartozásukat. Ha megtalálták egymást a párok, a táblán rögzíthetik szó szerkezetüket.

Ellenőrzésként kérjük meg a gyerekeket, hogy válasszanak egy nekik tetszőt a szó szerkezetek közül, s ha van kedvük, osszák meg ezt a többiekkel- felolvasva a választott sort.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: szavak értő olvasása, kapcsolatuk felismerése a logikus gondolkodás használatával.

III. A VERS MEGISMERÉSE, CÉLKITŰZÉS

1. Radnóti Október c. versének bemutatása, beszélgetés. Kb. 10 perc.

Előzetes szó- és szókapcsolatok magyarázatát igényli a vers. A táblára írjuk fel:

ARANY SZÉL LOBOG
VÁNDOROK
KAMRA
CSAPZOTT
TENGERI

Minden szónál kérdezzük először a tanítványainkat, majd egészítsük ki az általuk mondottakat, különösen a tengeri szónál, hisz itt a kukoricáról van szó. Amennyiben rendelkezésünkre áll egy kép a kukoricánövényről, illetve egy tő száraz vagy még friss növény, feltétlenül mutassuk meg.

Olvassuk fel a verset, úgy, hogy nem mondjuk meg a címét. Mondjuk el, hogy egy hónap neve a cím, amit a vers meghallgatása után megpróbálhatnak kitalálni. (1. számú melléklet)

Kérdezzük meg, melyik rész tetszett nekik, melyiket tudják elképzelni.

Ehhez adjunk a kezükbe egy-egy fénymásolt példányt, hogy olvasással keresgélhessenek a sorokban.

A közös beszélgetés során ki fog derülni, hogy ősz van, korai ősz, valószínűleg szeptember, október lehet.)

Lezárásként mondjuk el a vers címét, és a költő nevével együtt írjuk fel a táblára. A gyerekek a saját példányuk tetejére írják fel ugyanezt.

Térjünk át arra, hogy a kukorica szemeit védő héjából, a csuhéból fogunk most babát készíteni. Ebből is látszik, hogy a haszontalannak tűnő dolgoknak is fontos szerepük lehet.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: auditív és vizuális észlelés, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, szókincsfejlesztés, a hallott irodalmi szöveg befogadása, a szövegtartalom követése, a szavak jelentésárnyalata, stílusértékük szerepe a nyelvi kifejezésben, tájékozódás a szövegben, funkcionális írás

MELLÉKLETEK

1.

RADNÓTI MIKLÓS: OKTÓBER

*Hűvös arany szél lobog,
 leülnek a vándorok.
 Kamra mélyén egér rág,
 aranylik fenn a faág.
 Minden aranysárga itt,
 csapzott sárga zászlait
 eldobni még nem meri,
 hát lengeti a tengeri.*

2.

Hulló	Falevél
Aranyló	napsugár
Költöző	madarak
Potyogó	gesztenye
Zizegő	avar
Szüreti	mulatság
Kopaszodó	lombkorona
rövidülő	nappalok
Hűvös	reggelek
évnyitó	ünnepség
Változékony	időjárás
Kopogó	eső

SÓLISZT-GYURMA

KÉPLÉKENY ANYAG KÉSZÍTÉSE RECEPT ALAPJÁN, MÁSODIK OSZTÁLY

KÉSZÍTETTE: Szabó Éva
Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Olvasott utasítások követése, „recepthasználat” sóliszt-gyurma készítése céljából.

IDŐKERET

Kb. 25 perc.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

Második osztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN:

Magyar nyelv és irodalom

Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése, Olvasás, írott szöveg megértése, A tanulási képesség fejlesztése

Vizuális kultúra

Megismerő, befogadó képességek, Kommunikációs képességek

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN:

Rövid hétköznapi szövegek, Alapfokú szótagolatlan szöveg, Szókincsfejlesztés

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

A képlékeny anyagokkal történő munka (agyag)

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Sólisztból készült tárgyak, anyagok formázása

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, a kapcsolattartáshoz szükséges alapvető szókincs használata, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, 3-4 szóból álló mondatok értő olvasása (némán és hangosan), ismeretterjesztő szövegek értelmezése, az olvasott formában elsajátított információk felhasználása, érdeklődés az írott információk megfejtése iránt

AJÁNLÁS:

Mivel a vizuális kultúra kereshetantervi moduljai az olvasás, szövegértés fejlesztéséhez igazodnak, ezért nem elsősorban a NAT által meghatározott vizuális fejlesztési feladatok kapnak itt hangsúlyt.

Ezen modulok tartalma az órák előkészítéséhez, a motiváló, ráhangoló szakasz megtervezéséhez ad ötleteket.

ÉRTÉKELÉS:

A jó munka eredménye a jól használható sóliszt-gyurma.

A FELDOLGOZÁS MENETE

I.A) MESEHALLGATÁS KB. 8 PERC

Olvassuk fel vagy meséljük el A só című népmesét. (Lásd 1. számú melléklet.) Beszélgessünk a gyerekekkel a sóról, hívjuk elő meglévő tudásukat, s egészítsük ki őket szóban. (Előfordulása, feldolgozása, felhasználása, veszélyei...)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: hallott irodalmi szöveg befogadása, a szövegtartalom követése. Beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció.

I.B) JÁTÉK – FEHÉR, SZÓRTHATÓ ANYAGOK AZONOSÍTÁSA ÍZLELÉSSEL KB. 6 PERC

Négyfős csoportok számára készítsünk elő egy-egy tálcat, melyen négy kistálon a következő anyagok szerepelnek: vaníliás pudringpor, só, porcukor, liszt. Adjunk a csapatnak négy üres cetlit. Az ízlelés után vessék össze véleményüket a tapasztaltakról, s közös megegyezés után feliratozzák a négy kistálat.

Értékelés: írjuk fel a táblára a négy elnevezést, a csoportok végezzenek önértékelést.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: hallott utasítások pontos követése, a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció.

II. RECEPTOLVASÁS

Bevezető beszélgetés az anyagról, a sóliszt-gyurma készítésének tanulása a fázisok értelmezésével, sorba rendezésével. Kb. 10 perc.

Mutassunk be néhány sókerámiából magunk készített figurát (kis állatok, edények, díszek...)

Kérdezzük meg, hogy a gyerekek szerint milyen anyagból lehetnek ezek a tárgyak.

Mondjuk el, hogy most ilyen anyagot fognak készíteni ők is. Ennek neve sóliszt-gyurma.

A gyerekek négyfős csoportokban ülnek. Minden csoport kap egy borítékot, melyben a sóliszt-gyurma készítésének leírása található, négy fő mozzanatra vágva. (1. számú melléklet)

Mindenki húz egy szövegrészletet, és felkészül annak felolvasására. (Néma olvasás néhányszor.)

A tanulók hangosan fölolvassák csoporttársaiknak a szövegrészletet, majd a pad közepére teszik.

Mikor mind a négyen végeztek a hangos olvasással, megpróbálják időrendi sorba állítani a fázisokat.

Ha végeztek, a tanítótól kapnak egy papírt és ragasztót, a szövegrészleteket pedig egymás alá ragasztják a maguk által meghatározott sorrendben.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, a kapcsolattartáshoz szükséges alapvető szókincs használata, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, 3-4 szóból álló mondatok értő olvasása (némán és hangosan), ismeretterjesztő szövegek értelmezése, az olvasott formában el-sajátított információk felhasználása.

III. SÓLISZT-GYURMA KÉSZÍTÉSE

Az anyag elkészítése az összeállított, olvasható „recept” alapján. Kb. 10 perc.

A négyfős csoportok asztalára tegyünk egy nagyobb tálat, fél kg sót, ugyanannyi lisztet, egy kisebb kancsó vizet és egy műanyag poharat. (Utóbbi a mérőedény.)

Válasszanak maguk közül egy felolvasót, aki irányítja és ellenőrzi a munkafázisok elvégzését, és szükség esetén újra hangosan felolvassa a szövegrészeket.

Biztos, hogy segítenünk kell a víz adagolásában, mert nehéz eltalálni a megfelelő arányokat. (A massa akkor jó, ha nem ragad a tál aljára, sem a kezünkhöz.)

Az elkészült masszából az agyagozáskor elsajátított technikákkal készíthetünk különböző tárgyakat, figurákat.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK:

Beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, érdeklődés az írott információk megfejtése iránt.

MELLÉKLETEK

1.

A só

Volt egyszer egy öreg király s három szép leánya. Az öreg király szeretne volna mind a három leányát férjhez adni. Ez nem is lett volna nehéz, mert három országa volt, mind a három leányára jutott egy-egy ország. Hanem ahogyan nincs három egyforma alma, úgy a három ország sem volt egyforma.

Azt mondta egyszer a király a leányainak, hogy annak adja a legszebb országát, amelyik őt legjobban szereti.

– Felelj nekem, édes leányom, hogy szeretsz engem? – kérdezte a legidősebbiket.

– Mint a galamb a tiszta búzát – mondta a leány.

– Hát te, édes leányom? – kérdezte a középsőt.

– Én úgy, édesapám, mint forró nyárban a szellőt.

– No, most téged kérdezlek – fordult a legkisebbikhez –, mondjad, hogy szeretsz?

– Úgy, édesapám, ahogy az emberek a sót! – felelte a kicsi királykisasszony.

– Mit beszélsz, te! – förmedt rá a király. – Ki az udvaromból, de még az országomból is! Ne is lássalak, ha csak ennyire szeretsz!

Hiába sírt a királykisasszony, hiába magyarázta, hogy az emberek szeretik a sót: világgá kellett hogy menjen.

Elindult a kicsi királykisasszony sírva, s beért egy nagy erdőbe. Onnan nem is ment tovább, ott élt egy darabig egymagában.

Egyszer, mikor már egy esztendő is eltelt, arra járt a szomszéd királyfi, s meglátta a királykisasszonyt.

Megtetszett a királyfinak a királykisasszony, mert akármilyen piszkos volt a ruhája, szép volt, különösen az arca. Szépen megfogta a kezét, haza vezette a palotájába, s két hetet sem várt, de még egyet sem, de talán még egy órát sem, és megesküdtek.

A fiatal pár békésen élt, úgy szerették egymást, mint két galamb. Egyszer azt mondta a király:

– No, feleség, amikor először megláttalak, nem kérdeztem, miért kergetett el az apád. Mondd meg nekem a valóságot!

– Azt kérdezte tőlem, hogy szeretem őt, s én azt feleltem: mint az emberek a sót.

– Jól van, majd csinállok én valamit, tudom, megszeret újra az édesapád – mondta a király.

S azzal levelet írt az öreg királynak, s abban meghívta ebédre. El is ment a levél másnap, s harmadnap jött a király. Fölvezette a fiatal király az öreg királyt a palotába. Ott már meg volt terítve az asztal két személyre, s leültek.

No, ez volt csak az ebéd! Megkóstolta az öregkirály a levest, de le is tette mindjárt a kanalat nem tudta megenni, olyan sótlan volt. Gondolta magában az öreg király: ebből bizony kifelejtették a sót, de a többi ételben majd csak lesz. De nem volt azokban sem. Hordták a pecsenyéket, de vissza is vihették, mert az öreg király bele sem harapott, olyan sótlan, ízetlen volt mind. De ezt már nem hagyta szó nélkül:

– Hallod-e, öcsém, hát milyen szakácsod van neked, hogy só nélkül süt-főz? – kérdezte.

– Sóval süt-főz ez máskor mindig, de én azt hallottam, hogy bátyámuram nem szereti a sót, azt mondtam hát neki, hogy ne tegyen sót az ételekbe.

– No, azt rosszul tetted, mert én nagyon szeretem a sót. Kitől hallottad, hogy nem szeretem?

– A leányától – mondta a fiatal király.

Abban a pillanatban kinyílt az ajtó, és belépett a királyné, az öreg király legkisebb leánya. Hej, istenem, örült az öreg király! Mert sajnálta már nagyon, hogy elkergette a leányát. Most neki adta a legnagyobb országát. Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

2.

RAKJUNK KÉT POHÁR LISZTET EGY TÁLBA!

TEGYÜNK HOZZÁ UGYANENNYI SÓT!

*ÓVATOSAN ÖNTSÜNK HOZZÁ VIZET!
(KÉSŐBB LEHET MÉG HOZZÁÖNTENI.)*

ADDIG GYÚRJUK ŐKET, MÍG JÓ NEM LESZ A GYURMA!

Szöv1-2_Bvizuál_5

VADÁSZOK HÓBAN

TÉLI KÉP ALKOTÁSA, MÁSODIK OSZTÁLY

KÉSZÍTETTE: Szabó Éva
Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Téli festmény alkotásának előkészítése Bruegel festménye alapján

IDŐKERET

15 perc.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

Második osztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN:

Magyar nyelv és irodalom

Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése, A tanulási képesség fejlesztése, Esztétikai érzék fejlesztése.

Vizuális kultúra

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, kommunikációs képességek, alkotóképességek, problémamegoldó képesség.

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN:

Vizuális észlelés, életjátékok (véleménymondás), szókinccsfel fejlesztés, funkcionális írás

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Művészeti alkotások, reprodukciók elemzése szabadon

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Téli festmény készítése

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

A beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, a tanulási képességek közül: figyelem, gondolkodás, a rész-egész viszonyának tapasztalása, tájékozódás síkban, szem-kéz koordinációja, a tanulási képességek, figyelem, emlékezet (vizuális memória), gondolkodás, írásbeli nyelvhasználat, lényegkiemelés, a beszédbátorság és a beszédkedv felkeltése, a kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába.

AJÁNLÁS:

Mivel a vizuális kultúra kereshattantervi moduljai az olvasás, szövegértés fejlesztéséhez igazodnak, ezért nem elsősorban a NAT által meghatározott vizuális fejlesztési feladatok kapnak itt hangsúlyt.

Ezen modulok tartalma az órák előkészítéséhez, a motiváló, ráhangoló szakasz megtervezéséhez ad ötleteket. Ez a modul az évszakok, ezen belül a tél ábrázolását készíti elő, célja az érdeklődés felkeltése, a ráhangolódás, és a különböző művészeti területek összekapcsolása.

ÉRTÉKELÉS:

A egyes mozzanatok azonnali visszajelzést, megbeszélést igényelnek, beszélgetés és egymás munkájának megtekintése zajlik.

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. KIRAKÓS

Bruegel Vadászok hóban c. festményének összeállítása felvágott papírdarabokból, heterogén csoportban. Kb. 5 perc.

A gyerekek négyfős csoportokban ülnek, minden csoport megkapja az A/4-es méretűre fénymásolt festmény darabjait. (5-7 darabnál többre nem érdemes vágni.)

Ki kell rakniuk a képet úgy, hogy az eredetit még nem látták. A játék nem időre megy!

Ha elkészültek, a tanító kirak, megmutat egy nagyméretű, színes reprodukciót a képről.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: a beszédhelyzetnek megfelelő szóbeli kommunikáció, a tanulási képességek közül: figyelem, gondolkodás, a rész-egész viszonyának tapasztalása, tájékozódás síkban, szem-kéz koordinációja.

II. SZÓGYŰJTÉS A KÉPRŐL, CÍMADÁS

1. A szabadon választott fogalmak írása a kép alapján emlékezetből, csoportban, kerekasztal-technikával. Kb. 10 perc.

A tanulók egy percre nézhetik a festményt. Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy minél több apró részletet figyeljenek meg.

Az idő leletével szedjük össze a csoportok által kirakott képeket, takarjuk el a színes demonstrációs képet.

Minden csoport kap egy lapot. A csoport minden tagja, felváltva írjon le egy szót, amit megfigyelt a képen. Egy gyerekre többször is sor kerül.

Aki megakad, az a csoporttársaitól és a tanítótól is kérhet segítséget.

Figyeljenek arra, hogy ugyanaz kétszer ne szerepeljen a lapon. (Ezzel egymás munkájának áttekintésére ösztö-
nözzük őket.)

Lezárásként tegyük ki a táblára (vagy a falra) a csoportok lapjait, a gyerekek pedig tekintsék meg egymás munkáját, mint egy tárlatot.

Emeljük ki a legteljesebben megoldott feladatot, a megoldó csoportot.

(Lehetséges szavak: tél, hó, jég, csúszkálás, disznóvágás, fák, kendők, havas hegycsúcsok, vadászkutyák, tűz, gyerekek, játék...)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: a tanulási képességek, figyelem, emlékezet (vizuális memória), gondolkodás, a rész-egész viszonyának tapasztalása, írásbeli nyelvhasználat.

2. Címadás

Kérjünk ötleteket tanítványainktól a kép címét illetően. Hallgassunk meg mindenkit. Mikor ez lezajlott, írjuk fel a táblára a kép eredeti címét.

Tűzzük ki a célt: téli festményt fogunk készíteni.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: lényegkiemelés, a beszédlátás és a beszédkedv felkeltése, a kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába.

MELLÉKLET

1.



http://www.wga.hu/art/b/bruegel/pieter_e/painting/landscap/huntsnow.jpg

Szöv1-2_Bvizuál_6

TERMÉNYKÉP

TERMÉNYKÉP KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPOZÁSA SZÓVÁLOGATÁSSAL

KÉSZÍTETTE: Szabó Éva
Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Szóolvasás, szóírás, szókincsfejlesztés termékekhez, termékek magjaihoz kapcsolva, terménykép alkotásának előkészítése.

IDŐKERET

Kb. 20 perc.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

Második osztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN:

Magyar nyelv és irodalom

Olvasás, írott szöveg megértése, A tanulási képesség fejlesztése

Vizuális kultúra

Megismerő, befogadó képességek, Kommunikációs képességek

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN:

A nagy- és finommozgás koordinációja, Saját test érzékelése, Vizuális észlelés, Szókincsfejlesztés

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK:

Terménykép, mozaik készítése magokból

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

a formaérzék kialakítása, a formáknak a mozgás és a belső átélés segítségével történő tudatosítása, a tanulást segítő képességek: figyelem, emlékezet, gondolkodás, a térbeli tájékozódás és a saját test-érzékelés biztonságának kialakítása, betűismeret, az ábécé betűinek felismerése, érdeklődés az írott információ megfejtése iránt, szóolvasás értelmezéssel, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, szókincsfejlesztés

AJÁNLÁS:

Mivel a vizuális kultúra kereshattantervi moduljai az olvasás, szövegértés fejlesztéséhez igazodnak, ezért nem elsősorban a NAT által meghatározott vizuális fejlesztési feladatok kapnak itt hangsúlyt. Ezen modulok tartalma az órák előkészítéséhez, a motiváló, ráhangoló szakasz megtervezéséhez ad ötleteket.

ÉRTÉKELÉS:

Frontálisan.

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. RÁHANGOLÓ ÉRZÉKSZERVI JÁTÉK

Betűk felismerése taktilis érzékelés útján, betűkből szavak. Kb. 10 perc.

A tanulók párokban dolgoznak. Az egyik ujjával egy gyümölcs nevét írja betűnként a társa hátára, aki a szót papírra veti. Ha nem sikerül elsőre, lehet ismételni. A feladat közben egymással nem beszélhetnek. A párok minden megfejtett gyümölcs után szerepet cserélnek.

A játék végén megkérdezzük, kinek hány gyümölcsöt sikerült összegyűjteni.

Beszélgetés: Milyen gyümölcsöket szeretsz? Van-e olyan része a gyümölcsnek, amit nem eszel meg?

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: a formaérzék kialakítása, a formáknak a mozgás és a belső átélés segítségével történő tudatosítása, a tanulást segítő képességek: figyelem, emlékezet, gondolkodás, a térbeli tájékozódás és a saját test-érezékelés biztonságának kialakítása, betűismeret, az ábécé betűinek felismerése, érdeklődés az írott információ megfejtése iránt.

II. MAGOK NEVÉNEK AZONOSÍTÁSA MAGÁVAL A MAGGAL

Magok vizsgálata, nevének megtalálása magadott szavakból, heterogén csoportokban. Kb. 10 perc.

A gyerekek négyfős csoportokban ülnek. Minden csoport asztalára tegyünk le egy tálcat, a tálcán nyolc kisebb tálka legyen.

Előre tegyünk minden tálkába magokat.

Például: mákszemek, rizs, dinnyemag, búzaszemek, szezám-magok, sárgaborsó, napraforgómagok, kávészemek.

Minden csoportnak adjunk egy borítékot, amelyben a nyolcféle mag neve olvasható apró cetlikben. (1. számú melléklet)

Egy gyerek húz egy cetlit, a rajta lévő szót fölolvassa, választ hozzá egy tálkát, s ha a többiek egyetértenek a választásával, a tálkába vagy a tálka mellé teszi az abban lévő magok nevét.

Ellenőrzés frontálisan, a tanító felmutat egy magfajtát, megnevezi, a csoportok magukat ellenőrzik, javítják.

Kezdeményezzünk rövid beszélgetést a magok feladatáról a természetben. Ezt követően mutassuk meg a táblára előre felírt Kiss Anna verset, melynek címe a Mag.

a violában mag van

és viola a magban

Néma önálló olvasás után, takarjuk el a verset. Ki tudná emlékezetből elmondani? (Esetleg még egyszer megmutathatjuk a két sort.) Végül kapcsoljuk az iménti beszélgetéshez a vers értelmezését.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: szóolvasás értelmezéssel, kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába, szókincsfejlesztés, irodalmi szöveg befogadása, memorizálása.

MELLÉKLETEK

1.

BÚZA

DINNYE

NAPRAFORGÓ

MÁK

RIZS

KÁVÉ

SZEZÁMMAG

SÁRGABORSÓ